

15. Учители или преводачи?

Много често учителите по чужди езици в свободното си време допълнително заработват някой друг лев, за да подпомогнат крехкия семеен бюджет. Това може да става по различен начин, но така, че да прилагат езиковите си умения, например като преподаватели в частни школи, продавачи или екскурзоводи по курортите през лятната ваканция, но най-често, като дават частни уроци или извършват писмени и устни преводи.

Учителите, за които става дума, преподават в училище най-известните у нас чужди езици – английски, немски и френски, евентуално испански, италиански и руски. Процентът на практическо използване на тези езици е доста голям, затова съвсем ясно е, че в ежедневието често има нужда от превод от или на някой от тези езици.

Съвсем обичайна практика е в списъците на агенциите за преводи да присъстват много имена на учители по чужди езици, които преподават в държавни и частни училища или са самостоятелни частни учители.

Частните учители по чужди езици обаче в нашия случай не представляват толкова голям интерес. Те са или на свободна практика, или си имат частна школа. При всички положения, са малко на брой. Учителите в частните училища също не са толкова много. Най-

много са учителите в държавните училища.

Учителите в държавните училища са заети през учебната година и тогава имат по малко време за допълнителна работа в извънработно време, защото им се налага да проверяват домашни и контролни или да участват в някакви училищни мероприятия.

Собствениците и мениджърите на агенциите за преводи са наясно, че учителите не винаги могат да бъдат на разположение, затова в списъците си включват по няколко учителя за един и същ език. По този начин допълнителната работа се разпределя по малко на всеки от тях и допълнителните им приходи през годината може и да не са много големи. Причината за това е, естествено, и малкият хонорар, който им плащат – 2-3 до 5 лева (евро-евро и петдесет до два и петдесет), което е, меко казано, недооценяване на преводаческия труд, като се има предвид, че, в зависимост от материала за превод, понякога една страница може да бъде превеждана и два часа, да не кажа и повече.

Обикновено допълнителните доходи на учителите от преводи не се отразяват в официални документи, а само в халваджийски тефтер, скрит в някое чекмедже в агенция за преводи. Това негласно споразумение между мениджъра на агенцията и учителя-преводач е взаимно изгодно (поне донякъде, ако пренебрегнем ниското оценяване на преводаческия труд), тъй като учителят си взема чисто жъл-

тите стотинки за труда, често полаган и след полунощ. Подаването на годишна данъчна декларация не е популярно сред този тип преводачи. Пък ако погледнем от другата гледна точка – на хора, които полагат сериозни усилия, извършват сложен интелектуален труд, ограбени веднъж от ненаситните агенции, никак не им е приятно да плащат и рекет на държавата-машеца.

Учителите-преводачи са може би най-големият контингент в списъците на агенциите за преводи. За съжаление, недооценяването на преводаческия им труд не среща сериозен отпор от тяхна страна, понеже осъзнават, че са много на брой, че има и други, които лесно могат да ги изместят, нерядко това са самите им ученици, които са млади и свежи и разчитат предимно на познанията си от подготовката или осми клас. За тези осмокласници ще стане дума по-нататък.

И така, учителите-преводачи послушно изпълняват капризите на агенциите за преводи и превеждат понякога сложни и неразбираеми текстове за символичен хонорар. Обаче това положение им се вижда естествено и те не протестират. Ако има някой гневен постинг в контролиран форум, той едва ли отразява общото настроение или мнение на учителите-преводачи. И едва ли е написан от учител-преводач. По-скоро такива постинги са авторство на платен писач, имитиращ нечия или някаква самоличност на учител-преводач.

Положението, в което са се оказали мнозинството от учителите-преводачи, е, от една страна, изключително тежко, тъй като те нямат добри условия за полагане на един високоинтелектуален труд, който изисква огромна концентрация и изключителна умствена енергия. От друга страна, учителите-преводачи все пак получават подсилващи инжекции за изтънелия си бюджет, което им дава стимул да си „налягат парцалите“ и да не искат по-високо заплащане. Те се превръщат в зависими от тези финансови инжекции, своеобразни наркомани, които са лесно манипулируеми. Не могат да се гордеят с това, но пък и не могат да допуснат някой да им отнеме периодичните сладки инжекционки, получавани от агенциите за преводи. Всеки, който се разграничи от тях, който се обяви против статуквото, нарушава баланса, изважда ги от приятния унес, и те се превръщат в озлобени и нетолерантни същества, готови на всичко, за да си върнат старото положение и желаните инжекции с хонорарчетата от агенции за преводи, към които безвъзвратно са се пристрастили.